

OPINIA

KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 7 lipca 2017 r.

w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1697)

Krajowa Rada Sądownictwa, działając na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976), opiniuje przedstawiony projekt co do zasady pozytywnie.

Opiniowany projekt wprowadza zmiany w trybie wyboru członków KRS, wskazanych w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP. Zgodnie z tym przepisem, Krajowa Rada Sądownictwa składa się (między innymi) z piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Ustawodawca jest uprawniony do zmiany zasad wyboru członków Rady, przy zachowaniu zasady wyboru członków Rady przez sędziów spośród sędziów i przy zachowaniu ciągłości kadencji. Projekt oba te wymagania spełnia, podobnie jak poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1435), na co wskazała Rada w opinii z 4 kwietnia 2017 r. Projektodawca proponuje w nowelizowanym art. 11 ustawy o KRS, aby członków Krajowej Rady Sądownictwa, wybierali sędziowie w wyborach bezpośrednich, w których czynne prawo wyborcze przysługuje wszystkim sędziom i także to rozwiązanie mieści się w granicach zakreślonych przez art. 187 ust. 1 Konstytucji.

Proponowana regulacja umożliwi to, że w Krajowej Radzie Sądownictwa znajdą się reprezentanci wszystkich rodzajów sądów: Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych, przy możliwości dokonania przez sędziów wyboru teoretycznie zróżnicowanej liczby sędziów poszczególnych szczebli sądownictwa powszechnego. Pozwoli na wybór w istocie spośród wszystkich sędziów sądów powszechnych. Może rodzić to ryzyko dominacji sędziów sądów rejonowych w Radzie,

jednak zależne będzie to tylko od woli i kryteriów jakimi kierować będą się głoszący sędziowie.

Na szczególną uwagę zasługuje treść proponowanego art. 12 ustawy o KRS, który określa podmioty uprawnione do zgłoszenia kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa. Poza wskazaną liczebną grupą sędziów, którym przysługuje czynne prawo wyborcze, projekt przyznaje to prawo również Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych oraz Krajowej Radzie Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym. Większość tych podmiotów to organy samorządów zawodowych poszczególnych zawodów prawniczych, których przedstawiciele reprezentują interesy obywateli w postępowaniach przed sądami. Swoich kandydatów będzie mógł zgłosić również Rzecznik Praw Obywatelskich, który jest konstytucyjnym organem państwa, stojącym na straży wolności i praw człowieka i obywatela – w tym prawa do sądu. Przede wszystkim jednak, projekt przyznaje prawo zgłoszenia kandydata na członka KRS grupie co najmniej 2000 obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu. Umożliwienie obywatelom zgłoszenia kandydatów na członków Rady podkreśla uniwersalny charakter misji KRS: niezależność sądów i niezawisłość sędziów leży w interesie każdego obywatela, który korzysta z konstytucyjnego prawa do sądu. Pozytywnie należy ocenić również przyznanie prawa zgłoszenia kandydata na członka KRS środowisku naukowemu i należy postulować, aby kompetencję tę mogła wykonywać rada jednostki organizacyjnej uczelni publicznej lub Polskiej Akademii Nauk, posiadająca uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk prawnych w zakresie prawa. Trafnie projekt przewiduje, w projektowanych art. 5-7, sukcesywność wymiany składu Rady, bez naruszenia zasady ciągłości kadencji jej członków (art. 187 ust. 3 i 4 Konstytucji).

Istotne wątpliwości wywołuje natomiast przewidziana w projekcie możliwość zgłaszania kandydatów przez Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym.

Rada podtrzymuje wcześniejsze stanowisko, że zmiany wymaga treść proponowanego art. 12 ust. 14 ustawy o KRS. W projektowanym brzmieniu przepis ten przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości prawo do określenia w drodze rozporządzenia sposobu głosowania w wyborach członków KRS oraz wzorów niektórych dokumentów wykorzystywanych w procesie wyborczym. Należy zauważyć, że Krajowa Rada Sądownictwa nie jest organem powiązany z działem administracji rządowej, na którego czele stoi Minister

Sprawiedliwości. Ponadto wybory te mają być organizowane również wśród sędziów tych sądów, nad którymi Minister Sprawiedliwości nie sprawuje nadzoru administracyjnego.

W opiniowanym projekcie brakuje ponadto pewnych regulacji, które są niezbędne do jego przyjęcia. Przede wszystkim nie określono podmiotu, który zarządza wybory członków KRS (art. 11a ust. 5 nie zawiera takiej kompetencji, natomiast w art. 13 ust. 4 wskazano jedynie przedział czasu, w którym wybory te mają się odbyć) – należy postulować, aby wybory zarządzał organ, który jest właściwy do ich przeprowadzenia. Organem zarządzającym wybory członków KRS mógłby być także Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Projekt wymaga również uzupełnienia o regulacje dotyczące przypadku wygaśnięcia mandatu członka KRS z innej przyczyny niż upływ kadencji (np. rezygnacji lub śmierci). W ocenie Rady nie jest również zasadna likwidacja ogólnopolskich organów samorządu sędziowskiego, wynikająca ze zmiany brzmienia art. 13 ustawy o KRS. Zebrania przedstawicieli zebrań sędziów sądów apelacyjnych i zgromadzeń ogólnych sędziów okręgów – choć niebędące już organami wyborczymi – powinny pozostać jako organy samorządowe.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa przepisy dotyczące trybu wyboru członków Rady zaproponowane w opiniowanym projekcie ustawy, są obecnie propozycją zmian legislacyjnych, która zachowuje zgodność z Konstytucją RP i nie narusza międzynarodowych standardów ochrony niezależności i odrębności władzy sądowniczej od innych władz. Podkreślenia wymaga, że opiniowany projekt – w zakresie dotyczącym trybu wyboru sędziów w skład Krajowej Rady Sądownictwa przez samych sędziów – nawiązuje do pierwotnego brzmienia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (datowanego na 2 maja 2016 r.).